

Jan Owskiak

Szkoła Główna Turystyki i Rekreacji w Warszawie

DIAGNOZA STANU ZASOBÓW I INWESTYCJI W TURYSTYCE WODNEJ W POLSCE

Streszczenie

Celem niniejszych rozważań jest diagnoza stanu zasobów i inwestycji turystyki wodnej w Polsce odnosząca się do podstawowych form tej turystyki, a mianowicie: turystyki żeglugowej, turystyki żeglarskiej i turystyki kajakowej. W przypadku turystyki żeglugowej diagnoza ta dotyczy turystyki śródlądowej, turystyki przybrzeżnej i tramwajów wodnych. Na rynku turystyki wodnej dokonuje się wielu inwestycji. Budowane i modernizowane są porty, mariny i przystanie wodne, budowane są statki wycieczkowe i jachty, a także wytyczane i zagospodarowywane nowe szlaki. Szczególnie jest to widoczne w rejonie Szczecina (Zachodniopomorski Szlak Żeglarski) i Gdańska (Pętla Żuławska) oraz na Pojezierzu Mazurskim.

Słowa kluczowe: turystyka żeglugowa, turystyka żeglarska, turystyka kajakowa.

Wstęp

Szansę na dalszy rozwój turystyki wodnej wskazują światowe trendy w podaży i popycie oraz ich konsekwencje w turystyce, które szczególnie powinny wskazywać kierunki rozwoju polskich produktów turystycznych. Obecnie wzrasta świadomość zdrowotna w społeczeństwie, co będzie miało konsekwencje w turystyce, w wyniku których popularniejsze będą wakacje aktywne lub oferujące aktywny wypoczynek (*Marketingowa strategia...* 2011). W tym też należy upatrywać szansy dalszego rozwoju produktów turystycznych związanych z śródlądową turystyką wodną w Polsce.

Turystyka wodna obejmuje swym zakresem wiele form, których uprawianie związane jest z posiadaniem odpowiedniego sprzętu pływającego poruszanego za pomocą silników zasilanych paliwem lub energią elektryczną oraz poruszanych siłą wiatru, a także form, które bazują na sile mięśni człowieka lub na energii nurtu rzeki. Z wody można również korzystać nie posiadając odpowiedniego sprzętu, uprawiając pływanie, skoki do wody czy różne gry i zabawy w wodzie.

Formy turystyki wodnej na drogach i szlakach wodnych związane są z wykorzystaniem różnego rodzaju urządzeń i sprzętu pływającego, a mianowicie: statków żeglugi pasażerskiej, wodolotów, tramwajów wodnych, jachtów, barek osobowych, łodzi żaglowych, kajaków, łodzi wiosłowych itp. W ostatnich latach pojawiają się zupełnie nowe urządzenia pływające, jak np. *houseboat*, czyli pływający dom letniskowy.

W śródlądowej turystyce wodnej spotyka się różnego rodzaju produkty turystyczne. Są to między innymi: pobyty na statkach żeglugi pasażerskiej, barkach osobowych czy jachtach, wędrowniki kajakowe czy żeglarskie. Pod względem wykorzystania taboru i sprzętu wodnego są to następujące produkty turystyki wodnej:

- wycieczki statkiem pasażerskim, podczas których turysta jest wyłącznie pasażerem; w szczególności mogą to być produkty takie, jak:
  - rejsy wycieczkowe między portami trwające kilka dni; turysta korzysta ze wszystkich usług świadczonych na statku, a w portach pośrednich z oferowanych atrakcji np. wycieczek krajoznawczych, rozrywek kulturalnych;
  - rejsy wycieczkowe okrężne bez zawijania statku do innych portów, trwające do kilku godzin, bardzo popularne na pojezierzach i na niektórych sztucznych zbiornikach wodnych;
  - rejsy kombinowane – polegające na wykorzystaniu statków żeglugi śródlądowej w połączeniu z innymi środkami transportu np: drogowego, czy kolejowego;
- wycieczki śródlądowe na promach pasażersko-samochodowych; prom umożliwia turystę przerwanie podróży i odbycie dalszej wycieczki np. samochodem, rowerem;
- wycieczki tramwajami wodnymi;
- rejsy na barkach osobowych;
- rejsy na towarowych statkach liniowych, np. barką po rzece;
- spływy lub wycieczki kajakowe;
- spływy pontonami;
- wycieczki żaglówką;
- wycieczki motorowodne (np. łodzią motorową);
- wycieczki tratwą;
- wycieczki łodzią wiosłową.

Rozwój śródlądowej turystyki wodnej na obszarze Polski uzależniony jest przede wszystkim od uwarunkowań wewnętrznych. Należą do nich takie czynniki, jak:

- występowanie walorów naturalnych w postaci rzek i jezior;
- występowanie sztucznych zbiorników wodnych;
- zagospodarowanie turystyczne rzek i jezior;
- sytuacja na rynku usług związanych ze śródlądową turystyką wodną, a w szczególności chodzi o następujące elementy:
  - liczbę i stan flotylli śródlądowych statków pasażerskich;
  - posiadanie lub dostęp do sprzętu umożliwiającego uprawianie turystyki wodnej (żaglówki, kajaki, łodzie wiosłowe, pontony, deski windsurfingowe itp.);
  - posiadanie wymaganych uprawnień do korzystania ze sprzętu;
  - inne.

Duże znaczenie w tym rozwoju ma również polityka instytucji zarządzających ciekami i akwenami wodnymi uwzględniająca ramy prawne i organizacyjne wykorzystania ich do

celów turystycznych. Jest to często czynnik ograniczający, a nawet hamujący rozwój turystyki wodnej.

Celem niniejszych rozważań jest diagnoza stanu zasobów i inwestycji w turystyce wodnej w Polsce odnosząca się do podstawowych form tej turystyki żeglugowej, żeglarskiej i kajakowej.

Artykuł opracowano na podstawie *Programu rozwoju turystyki wodnej na obszarze dorzecza rzeki Odry oraz jeziora Dąbie i jeziora Miedwie* (2012), publikacji książkowych i w czasopiśmie naukowych oraz publikacji na stronach internetowych. Publikacje dotyczące techniki elektronicznej ograniczono do prac z ostatnich 3-4 lat.

Turystyka żeglugowa śródlądowa i przybrzeżna

Turystyka żeglugowa śródlądowa

Według GUS, sieć śródlądowych dróg wodnych w Polsce – jeśli chodzi o ich długość – od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2011 roku Polska dysponowała drogami wodnymi o długości 3659 km, w tym:

- 2413 km uregulowanych rzek żeglownych,
- 644 km skanalizowanych odcinków rzek,
- 344 km kanałów,
- 258 km jezior żeglownych.

Należy podkreślić, że faktycznie eksploatowanych przez żeglugę było 3347 km dróg żeglownych, co stanowi 91,5%. W Polsce udział dróg o znaczeniu międzynarodowym (klasy IV i V) utrzymuje się na niezmiennym poziomie od 2007 roku. Wymagania stawiane tym drogom w 2011 r. spełniało 215 km długości dróg wodnych (5,9%). Pozostała sieć dróg wodnych tworzą drogi o znaczeniu regionalnym (klasy I, II, III), których łączna długość wynosiła 3445 km (94,1%).

Tabela 1

Przewozy pasażerów żeglugą śródlądową

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011
1.	Liczba miejsc pasażerskich	7 988	8 282
2.	Liczba pasażerów (w tys.)	879,1	998,3
3.	Liczba pasażerokilometrów (w tys.)	13 198,7	13 951,0
4.	Średnia odległość przewozu 1 pasażera (w km)	15	14

Źródło: dane GUS.

Śródlądowe szlaki wodne wykorzystywane są nie tylko dla celów gospodarczych, ale również turystycznych. Na drogach wodnych w 2011 r. pływało 97 statków pasażerskich. W stosunku do 2010 r. tabor tych statków zwiększył się o 4,3% (4 statki). Statki te dysponowały w 2010 r. 7988 miejscami pasażerskimi, natomiast w 2011 r. zdolność przewozowa statków zwiększyła się o prawie 300 miejsc. W 2011 r. 97 statkami przewieziono 998 tys. pasażerów, tj. o 13,6% więcej niż w roku poprzednim.

Obecnie śródlądowa żegluga pasażerska, mająca charakter głównie rejsów wycieczkowych beznoclegowych, występuje w rejonie: Szczecina (Dolna Odra, Zalew Szczeciński), w okolicach Wrocławia (na Odrze), Krakowa (po Wiśle koło Wawelu pływa około 20 różnych jednostek wodnych), Warszawy, Płocka i Torunia (na Wiśle), Poznania (na Warcie), na Kanale Elbląskim, na jeziorze Gopło, na Jeziorach Mazurskich, na Jeziorach Augustowskich, na Jezioraku, na Zalewie Wiślanym, na Pojezierzu Drawskim (na jeziorze Drawskim i Trzesiecko) i Wałeckim (na jeziorze Raduń), na sztucznych zbiornikach wodnych, m.in. Solinie, Zbiorniku Włocławskim.

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę wybranych obszarów, w których rozwija się turystyka żeglugowa. Są to Pojezierze Mazurskie, Pojezierze Augustowskie i rejon Warszawy.

Żegluga Mazurska¹ posiada 10 statków wycieczkowych o jednorazowej zdolności przewozowej wynoszącej 1100 pasażerów. Do dyspozycji żeglugi są porty i przystanie w Giżycku, Rydzewie, Rucianem – Nida, Mikołajkach i Węgorzewie. W związku z tym oferowane najczęściej trasy rejsów przebiegają po szlakach pomiędzy tymi miejscowościami lub trasami okrężnymi, w czasie których statek wypływa i zawija do tego samego portu. Rejsy w okresie lipiec – sierpień odbywają się według rozkładu, natomiast w kwietniu, maju i czerwcu oraz wrześniu i październiku według zamówienia. Na statkach są możliwości organizacji imprez rozrywkowych (bankietów, przyjęć, wesel). Na każdym statku do dyspozycji gości jest restauracja i bar.

Od kilku lat turyści na Mazurach korzystają z nowej atrakcji turystycznej, którą są tzw. *houseboats*, czyli pływające domy letniskowe. Pierwsze *houseboats* pojawiły się na Mazurach w 2006 roku. Pływającymi domkami zainteresowani są głównie turyści zagraniczni oraz rodziny z dziećmi czy miłośnicy wędkarstwa. *Houseboats* są dostępne dla turystów w kilku klasach wyposażenia. W zależności od typu i wyposażenia, pływające domki zabierają jednorazowo na pokład od 4 do 7 osób.

Żegluga Augustowska² dysponuje 4 statkami, które jednorazowo mogą maksymalnie zabrać 805 pasażerów. We flocie Żeglugi jest najnowocześniejszy statek, który zabiera 330 pasażerów i może rozwijać prędkość do 30 węzłów. Statki tej żeglugi kursują na dwóch trasach: z Augustowa do Sanktuarium Maryjnego w Studzienicznej i szlakiem Rospudy.

¹ <http://www.zeglugamazurska.com.pl> [dostęp: 19.12.2012].

² <http://www.zeglugaaugustowska.pl> [dostęp: 20.12.2012].

Będąc w Augustowie można skorzystać z floty katamaranów. Katamarany cumują w porcie położonym w centrum miasta na brzegiem rzeki Netty. Port stanowi dogodne miejsce do rozpoczęcia wędrówek po rzekach i jeziorach Pojezierza Augustowskiego. Do dyspozycji turystów jest 7 katamaranów z 12 miejscami w każdym, którymi można pływać bez względu na pogodę.

Żegluga Stołeczna posiada 6 statków na Wiśle. Są one wykorzystywane jako obiekty noclegowe i gastronomiczne czy statki wycieczkowe. Na jednostkach tych organizowane są różne imprezy rozrywkowe.

Bardzo dobre warunki do urządzania rejsów wycieczkowych występują na sztucznych zbiornikach wodnych. Dla przykładu po Zalewie Solińskim pływają 4 statki wycieczkowe o łącznej jednorazowej zdolności przewozowej wynoszącej 190 osób.

Z prognoz *Programu rozwoju infrastruktury transportu wodnego śródlądowego w Polsce* (2011) zawartych w tabeli 2, wynika, że w 2027 roku, w wariantcie optymistycznym liczba pasażerów powinna sięgnąć 1,87 mln, w wariantcie podstawowym 1,76 mln, a w wariantcie pesymistycznym 1,66 mln osób.

Tabela 2

Prognoza potencjalnego popytu na przewozy pasażerskie transportem wodnym śródlądowym w Polsce w latach 2010-2027

Wyszczególnienie	2010	2015	2020	2025	2027
Wariant optymistyczny	1 131 072	1 324 002	1 549 841	1 771 540	1 868 858
Wariant podstawowy	1 126 578	1 292 754	1 483 440	1 678 786	1 763 947
Wariant pesymistyczny	1 122 085	1 262 122	1 419 636	1 590 578	1 664 586

Źródło: *Program rozwoju infrastruktury transportu wodnego śródlądowego w Polsce* (2011).

Żegluga przybrzeżna

Żegluga przybrzeżna oznacza żeglugę w odległości nie większej niż 20 mil morskich od brzegu w rejonie Morza Bałtyckiego lub innego morza zamkniętego o podobnych warunkach żeglugowych (Rozporządzenie... 2005).

Według GUS (*Rocznik statystyczny...* 2011), żegluga przybrzeżna dysponowała w 2009 roku 22 statkami wycieczkowymi, natomiast w 2010 roku liczba ta zwiększyła się do 27 statków. Jest to stosunkowo wiekowa flota. W 2010 roku były to statki w wieku powyżej 15 lat, w tym 22 statki powyżej 31 lat. Statki te w 2009 roku dysponowały 4253 miejscami pasażerskimi, natomiast w 2010 liczba ta zwiększyła się do 5367 miejsc. Przewozy pasażerów statkami pasażerskimi morskiej przybrzeżnej floty transportowej w 2009 roku wynosiły

574,9 tys. osób, natomiast w 2010 roku statki te przewiozły 517,5 tys. pasażerów. Jednak mimo zwiększenia liczby statków w 2010 roku zanotowano spadek liczby pasażerów o 10%.

Największym krajowym przewoźnikiem w żegludze przybrzeżnej jest Żegluga Gdańska³. Są to rejsy głównie po Zatoce Gdańskiej i Zalewie Wiślanym. Żegluga dysponuje bogatą flotą pasażerską, na którą składają się:

- 4 katamarany wyposażone w restaurację i snack-bary o łącznej jednorazowej zdolności przewozowej wynoszącej 500 osób,
- 8 statków wycieczkowych o łącznej jednorazowej pojemności ponad 1600 osób,
- 3 wodoroloty, które w sumie jednorazowo mogą zabrać na pokład 186 osób.

W sumie jednorazowo może pływać tymi jednostkami około 2300 osób.

Żegluga przybrzeżna rozwija się również w innych portach nad polskim Bałtykiem. Oferowane są różne produkty turystyczne, m.in. rejsy wycieczkowe, rejsy wędkarskie (Ustka, Łeba, Darłowo), rejsy połączone z nurkowaniem (Łeba), czy rejsy galeonem (Ustka).

Tramwaje wodne

Tramwaj wodny to mały statek śródlądowy pełniący rolę przewozową miejscowej ludności na stałej trasie między stałymi przystankami. Stanowią one uzupełnienie tramwaju szynowego w przewozach ludności w dużych miastach, takich jak: Bydgoszcz, Gdańsk, Gdynia, Kraków, Warszawa czy Wrocław. Tramwaje wodne pływają także w małych miejscowościach, takich jak Szczecinek, Iława, czy Janikowo. Trasy tramwaju wodnego są często zmieniane, a głównie skracane, a nawet odwoływane, gdyż w dużej mierze jest to uzależnione od stanu wody w rzekach.

W Bydgoszczy w pierwszy inauguracyjny rejs tramwaj wodny wyruszył w październiku 2004 roku. Od sierpnia 2010 r. Bydgoski Tramwaj Wodny obsługuje trzy linie. Każda linia obsługiwana jest przez osobny statek. Dwa statki napędzane są energią słoneczną.

Nieco inną rolę pełni tramwaj wodny w Gdańsku⁴. Pływając po Motławie, Martwej Wiśle i Wiśle Śmiałej można nim zwiedzać miasto. Są przygotowane dwie trasy zwiedzania. Gdański tramwaj wodny kursuje również na trasie Gdańsk – Jastarnia – Hel – Gdańsk, Sopot – Jastarnia – Hel – Sopot i Gdańsk – Sobieszewo – Gdańsk. Wymienione linie i trasy zwiedzania obsługuje 7 statków.

Z Gdyni kursuje tramwaj na dwóch trasach: do Helu i z powrotem oraz do Jastarni i z powrotem⁵. Tramwaj kursuje od 30 kwietnia do końca sierpnia. Obydwie trasy obsługują katamarany Żeglugi Gdańskiej.

³ <http://www.zegluga.pl> [dostęp: 20.12.2012].

⁴ <http://www.komunikacja.trojmiasto.pl/tramwajwodny.php> [dostęp: 21.12.2012].

⁵ <http://www.zkgmgdynia.pl> [dostęp: 21.12.2012].

Wrocław jest kolejnym miastem, które zdecydowało się na przywrócenie w komunikacji miejskiej tramwajów wodnych. Pierwszą linię tramwaju wodnego uruchomiono na Odrze na odcinku od Ogrodu Zoologicznego do Uniwersytetu Wrocławskiego.

Tramwaj wodny w Warszawie w 2011 r. kursował codziennie tylko w okresie wakacji szkolnych oraz w weekendy w maju i czerwcu. Dwa statki kursowały pomiędzy trzema przystaniami, a mianowicie przy: Moście Poniatowskim, Cyplu Czerniakowskim i Podzamczu⁶. Tramwaj wodny w Warszawie pełni głównie rolę statków wycieczkowych, z pokładu których można było oglądać panoramę stolicy. W 2012 r. tramwaj wodny w stolicy był unieruchomiony ze względu na niski stan wody w Wiśle.

Podobną rolę jak w Gdańsku i Warszawie pełni tramwaj wodny w Iławie. W soboty i niedziele lipca i sierpnia na pokładzie tramwaju wodnego „Ilavia” na mieszkańców miasta i turystów czeka przewodnik terenowy, który w trakcie godzinnej rejsu po Jeziorze Jeziorak przekazuje wiele informacji o atrakcjach turystycznych Pojezierza Iławskiego.

W Krakowie w sezonie w 2011 r. tramwaj wodny kursował jedynie na dwóch trasach, z których jedna prowadzi do Tyńca, do opactwa Benedyktynów. Tramwajem można tam popłynąć w okresie wakacyjnym 3 razy dziennie. Inne statki zabierają turystów do Tyńca tylko okazjonalnie.

Rozwój turystyki żeglujowej

W ostatnich latach widać w Polsce dosyć duży ruch inwestycyjny dotyczący budowy marin, przystani wodnych, modernizacji portów czy budowy statków wycieczkowych. Jest to widoczne w różnych częściach Polski, a dotyczy Odry i Wisły, Pojezierza Mazurskiego, Pojezierza Pomorskiego, rejonu Gdańska, czy Szczecina.

Gmina Nowa Sól⁷ buduje dwa statki żeglugi śródlądowej, o pojemności 92 pasażerów każdy, które będą pływać po Odrze od 2013 roku. Statki będą zawijać do portów i przystani po stronie polskiej w miejscowościach: Głogów, Bytom Odrzański, Nowa Sól, Cigacice, Krosno Odrzańskie, Słubice i Kostrzyn nad Odrą oraz po stronie niemieckiej w: Ratzdorf, Eisenhüttenstadt, Frankfurt nad Odrą, Lebus i Kustrin – Kietz.

W Bytomiu Odrzańskim pod koniec 2012 roku zakończono budowę portu nad Odrą⁸. Inwestycja objęła budowę w porcie rzecznej sieci wodno-kanalizacyjnej z przepompownią ścieków, zagospodarowano także skarpe nadodrzańską. Wcześniej, w pierwszym etapie prac, nabrzeże portowe w tym mieście na odcinku 105 metrów zostało przystosowane dla dużych jednostek pływających, posiada także 45-metrową przystań dla jachtów, kajaków i motorówek. Wybudowana w Cigacicach przystań turystyczna ma miejsca cumownicze dla

⁶ <http://www.tramwajwodny.com.pl> [dostęp: 27.12.2012].

⁷ <http://www.nowasol.pl> [dostęp: 02.01.2013].

⁸ <http://www.polskieszlakiwodne.pl> [dostęp: 02.01.2013].

18 jachtów sportowo-turystycznych o długości do 10 m oraz pomost (106 mb) dla większych jednostek. To jeden z elementów transgranicznego projektu *Odra dla turystów 2014 – rozwój turystyki wodnej na transgranicznym obszarze Doliny Środkowej Odry*, mającego na celu rozwój turystyki i rekreacji wodnej na tym obszarze.

Trzy nadwiślańskie gminy: Janowiec, Kazimierz Dolny i Puławy chcą rozwijać żeglugę na Wiśle i podnieść atrakcyjność tych terenów. Projekt zakłada wykorzystanie walorów krajobrazowych i możliwości żeglugowych Wisły do zwiększenia ruchu turystycznego poprzez rozbudowę bazy i infrastruktury dla regularnych rejsów po rzece. Największa inwestycja powstanie w Puławach. Rozbudowany zostanie istniejący tam port nad Wisłą. Przy porcie powstanie przystań z pomostami i wyposażeniem dla około 50 małych jednostek pływających. Powstaną też budynki stanowiące zaplecze portu, m.in. hangary, sanitariaty, biura. Będzie też wieża widokowa, powstanie kemping oraz dwupoziomowy parking na 100 samochodów. Nad kanałem między istniejącym portem a nową mariną znajdzie się zwodzony most. Wzdłuż brzegu powstanie oświetlona trasa spacerowa, która będzie przedłużeniem istniejącego bulwaru nadwiślańskiego w Puławach. W Kazimierzu Dolnym planuje się powiększenie istniejącej przystani. Każdego dnia będzie mogło z niej korzystać około 20 kajaków, skuterów, łodzi motorowych, małych jachtów żaglowych. Ponadto powstanie tam pole namiotowe na około 30 miejsc. Projekt przewiduje też oświetlenie kilometrowego odcinka promenady. Przebudowana zostanie przepompownia oraz sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej, a także wybudowana zostanie nowa droga prowadząca do przystani. Po drugiej stronie Wisły – w Janowcu – zbudowana zostanie przystań przeznaczona dla łodzi wiosłowych, kajaków, pontonów, a także łodzi żaglowych, motorowych oraz małych i średnich jachtów. Według wstępnych szacunków, przystań będzie mogła pomieścić około 30 takich jednostek.

W Nakle nad Notecią⁹ wybudowano nowy basen portowy na Noteci. Jest to pierwszy etap budowy nowoczesnej przystani na Noteci w Nakle. Basen portowy o powierzchni około 10 tys. m² pomieści co najmniej 30 jednostek pływających o różnej wielkości. W drugim etapie powstanie budynek przystani, który będzie spełniał m.in. funkcje turystyczne, szkoleniowe i administracyjne. W skład planowanej mariny wchodzić będą m.in. bosmanat, pełniący również funkcje punktu informacyjnego i wypożyczalni sprzętu wodnego, kapitanat, sala konferencyjno-dydaktyczna i miejsca noclegowe. Do dyspozycji wodniaków powstanie warsztat szkutniczy i hangar na sprzęt wodny. Wokół budynku i basenu portowego powstaną boiska i plac zabaw dla dzieci oraz pole namiotowe.

Pod koniec października 2011 r. Włocławskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji została przekazana nowoczesna przystań wodna¹⁰, wybudowana na lewym brzegu zbiornika stopnia wodnego, w bezpośrednim sąsiedztwie zapory bocznej. W pierwszym etapie powstał bosmanat, nowe urządzenia hydrotechniczne, droga dojazdowa oraz drogi wewnętrzne,

⁹ <http://www.naklo.pl> [dostęp: 07.01.2013].

¹⁰ <http://www.wloclawek.pl> [dostęp: 07.01.2013].

parkingi i chodniki. Obiekty przystosowane są do użytku dla osób niepełnosprawnych. Zarezerwowane zostało także miejsce pod hangar i budynek gastronomiczny. Na nabrzeżu usytuowano stanowisko cumownicze dla jednostki spacerowej, a także stanowiska cumownicze dla łodzi, motorówek i tratwy oraz slip dla małych jednostek pływających. W drugim etapie inwestycji powstanie pole namiotowe i camping, sanitariaty dla użytkowników tego pola, plac zabaw oraz zagospodarowany będzie teren do uprawiania sportów.

We Włocławku planowana jest budowa przystani wodnej. Obiekt powstanie na lewym brzegu Wisły, za ujściem Zgłowiączki, w okolicach ulicy Piwnej.

Turystyka żeglarska

Z badań GUS dotyczących uczestnictwa Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej w 2008 roku (Czerny 2009) wynika, iż umiejętności żeglarskie deklaruje 2,9% Polaków, zaś do znajomości innych form sportów wodnych przyznaje się łącznie 7,8%. Przy ocenie sprzętu posiadanego przez gospodarstwa domowe posiadanie żaglówki deklaruje 0,3%, kajaka, łodzi wiosłowej lub pontonu – 2,4%, sprzętu do nurkowania – 2,2%, deski windsurfingowej – 0,3%. W sumie 5,2% gospodarstw domowych posiada jakiś rodzaj sprzętu do uprawiania turystyki wodnej. Przy założeniu, że w Polsce jest 10 mln gospodarstw domowych jest to ponad 500 tys. jednostek pływających.

Dla wędrówkowej turystyki żeglarskiej, największe znaczenie mają duże akweny oraz ich zespoły, niejednokrotnie połączone kanałami i rzekami, odpowiednia infrastruktura żeglarska oraz sprzęt pływający.

Do najważniejszych szlaków żeglarskich w Polsce zalicza się (Błacha, Klementowski 2002):

- Wielkie Jeziora Mazurskie;
- szlak Pojezierza Iławskiego, na który składają się połączone Kanałem Elbląskim jeziora: Szeląg Mały, Szeląg Duży, Drwęckie i Jeziorak;
- szlak augustowski złożony z jezior: Necko, Białe Augustowskie i Studzieniczne, z możliwością wydłużenia Kanałem Augustowskim na wschód w kierunku jezior: Orle i Mikoszewskie (dość trudny odcinek ze względu na zakaz używania na Kanale Augustowskim pomocniczych silników spalinowych);
- zespół jezior: Dąbie Małe i Dąbie Duże, z częścią śródlądową Zalewu Szczecińskiego;
- odosobnione duże i rozczłonkowane jeziora, takie jak: Wigry, Drawskie, Gopło i Rajgrodzkie oraz sztuczne zbiorniki wodne, jak Soliński, Włocławski, Zegrzyński i inne.

Akweny żeglarskie stanowią także Morze Bałtyckie i Zalew Wiślany.

Infrastruktura żeglarska to przede wszystkim mariny, porty jachtowe i przystanie żeglarskie. Obecnie w Polsce (według portalu <http://www.zegluj.pl>) jest 171 marin żeglarskich

i portów jachtowych, w tym 54 na Pojezierzu Mazurskim i 19 nad Bałtykiem¹¹ oraz 1236 przystani jachtowych (Nietubski 2011).

Marina żeglarska wyposażona jest najczęściej w następujące urządzenia i usługi:

- pomosty stałe, które umożliwiają bezpieczne dobijanie i cumowanie jednostek,
- dostęp do wody pitnej,
- podłączenie do energii elektrycznej,
- pompy do opróżniania zbiorników ze ściekami z jednostek,
- urządzenia portowo-remontowe (dźwig, slipy),
- hangary,
- punkt informacyjny,
- zaplecze hotelowo-gastronomiczne, kempingi,
- stacje paliwowe,
- sklep żeglarski,
- sanitariaty (WC, natryski itp.).

Korzystanie z urządzeń i usług jest w większości odpłatne.

Pod względem organizacyjnym w Polsce żeglarze w Polsce są zrzeszeni w 6 klubach żeglarskich (poza Polskim Związkiem Żeglarskim), w 397 klubach żeglarskich PZZ oraz 62 harcerskich klubach żeglarskich¹².

Według cytowanego już raportu (Nietubski 2011), w branży żeglarskiej funkcjonuje około 900 firm (stocznie jachtowe, producenci osprzętu, dealerzy, mariny, firmy czarterowe, firmy turystyczne, baza noclegowa). Stocznie jachtowe głównie produkują łodzie z silnikami zaburtowymi. Znaczna część produkcji, bo aż 95%, jest kierowana na eksport do Europy Zachodniej, Skandynawii, krajów Morza Śródziemnego, USA i Rosji. Główne organizacje to:

- Polska Izba Przemysłu Jachtowego i Sportów Wodnych,
- Polski Związek Żeglarski,
- Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego.

Większość jachtów w Polsce to jachty żaglowe i motorowe przeznaczone głównie do żeglugi po wodach śródlądowych. Szacuje się, że Polsce stacjonuje około 60 tys. jachtów, w tym około 10 tys. na Mazurach. Należy dodać, że w kraju jest około 100 jachtów z certyfikatem do rejsów oceanicznych. W ciągu 40 lat zostało wydanych ponad 1 milion patentów żeglarskich.

¹¹ <http://www.zegluj.pl> [dostęp: styczeń 2013].

¹² <http://www.zegluj.pl> [dostęp: styczeń 2013].

Rozwój turystyki żeglarskiej

Uczestnicy turystyki żeglarskiej mogą korzystać z infrastruktury obsługującej turystykę żeglugową. Żeglarze mają więc do dyspozycji porty, przystanie wodne i inne elementy infrastruktury żeglugowej. Dlatego też wszelkie inwestycje w turystyce żeglugowej powinny cieszyć żeglarzy. Stosunkowo dużo inwestycji dotyczy żeglarstwa. Budowane są porty jachtowe i przystanie wodne nad morzem, na pojezierzach czy w miastach, takich jak np.: Bydgoszcz, Grudziądz, Łomża i Płock.

Jeden z największych nad polskim Bałtykiem portów jachtowych w Świnoujściu otwarto w lipcu 2012 roku. Inwestycja polegała na modernizacji Basenu Północnego, w którym m.in. wyremontowano ponad 600 metrów nabrzeży i zbudowano pomosty, tworząc miejsce do cumowania dla około 400 jachtów.

Obecnie w województwie zachodniopomorskim wyraźnie widać rozwój turystyki wodnej, a szczególnie żeglarstwa morsko-zatokowego i jeziornego. Zauważa się też ciągle rosnące zainteresowanie turystyką wodną ze strony turystów zagranicznych. Świadczy o tym silny ruch tranzytowy jachtów motorowych, żaglowych oraz statków wycieczkowych rzecznych na drodze wodnej Berlin – Szczecin – Bałtyk.

Przykładem rozwoju żeglarstwa jest tworzenie Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego na szlaku wodnym Odry i wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego. W ramach tego szlaku już wybudowane zostały mariny w Kołobrzegu i Kamieniu Pomorskim, natomiast budowane są w Wolinie i Darłowie (na 70 jednostek). W ramach tego szlaku zmodernizowane zostaną mariny i przystanie jachtowe w Szczecinie (Marina Pogoń, Marina Gocław i Przystań Jachtowa AZS) oraz Port Turystyczny w Trzebieży. Blisko 650 miejsc postojowych powstaje w portach turystycznych Pomorza Zachodniego. Porty te będą w niedalekiej przyszłości najważniejszymi centrami jachtowymi Pomorza Zachodniego. Odległość między nimi nie będzie przekraczać 20-30 mil morskich czyli kilku godzin żeglugi. Będzie więc można bezpieczne żeglować nawet z rodzinami. Część Szlaku leży również na głównej drodze wodnej prowadzącej z Berlina przez Bałtyk do Skandynawii. Prognozuje się, że budowany Zachodniopomorski Szlak Żeglarski jako produkt markowy w ciągu 5 lat może przyciągnąć nawet kilkadziesiąt tysięcy żeglarzy i turystów wodniaków korzystających dotychczas z innych akwenów.

Jeziora pojezierzy województwa zachodniopomorskiego w większości nie są ze sobą połączone i nie ma możliwości przepływania pomiędzy nimi kajakami, a tym bardziej żaglówkami. W znaczący sposób wpływa to szczególnie na rozwój turystyki żeglarskiej i żeglugowej tego obszaru. Jednak prowadzone są działania, w celu udroźnienia połączeń pomiędzy jeziorami. Przykładem tego jest Wałęcka Pętla Kajakowa, która ma być uruchomiona w roku 2013 jako szlak żeglarski.

Pod koniec maja 2012 r. zakończono rewitalizację ponad 300-kilometrowego szlaku wodnego Pętla Żuławska, znajdującego się w delcie Wisły i Zalewu Wiślanego¹³. Powstało m.in. 300 nowych miejsc do cumowania dla jednostek pływających. Realizowany od jesieni 2010 r. projekt *Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej* ma charakter ponadregionalny. Zaangażowanych jest 18 podmiotów – głównie lokalne samorządy, w tym województwa pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Inwestycja obejmuje rozbudowę trzech portów żeglarskich – w Elblągu, Krynicy Morskiej oraz w Tolkmicku, budowę sześciu przystani (Biała Góra, Braniewo, Nowa Pasłęka, Błotnik, Osłonka, Malbork „Park Północny”), dwóch pomostów cumowniczych – w Tczewie i Drewnicy, a także przebudowę dwóch mostów zwodzonych (Gdańsk-Przegalina, Nowa Pasłęka). Ponadto zelektryfikowana została śluza Gdańska Głowa. Pętla Żuławska jest elementem międzynarodowej drogi wodnej E 70, biegnącej z Rotterdamu, przez Berlin i północną Polskę do Kaliningradu, a dalej drogą wodną Niemna aż do Kłajpedy na Litwie¹⁴.

W 2012 r. powstały trzy ekologiczne przystanie żeglarskie nad Jeziorakiem i pobliskim jeziorem Ewingi. Według szacunków inwestorów, powstające przystanie będą mogły w ciągu jednego sezonu żeglarskiego przyjąć blisko 6 tys. jednostek i ponad 20 tys. żeglarzy pływających po najdłuższym w Polsce jeziorze Jeziorak. Wszystkie ekomariny wyposażone zostały w instalacje do odbioru i utylizacji nieczystości z jachtów. Mariny zbudowano przy ul. Kajki w Iławie i w Siemianach. Zakończono też budowę mariny w Zalewie nad jeziorem Ewingi. Przystanie są wyposażone w pływające pomosty, przy których jednorazowo może cumować do 30 jachtów. W budynkach bosmanatów zaplanowano sale konferencyjne, szatnie, sanitariaty i umywalnie dla żeglarzy, pralnie, miejsca mycia naczyń i punkty pierwszej pomocy. W marinach są także miejsca do slipowania i awaryjnej naprawy jachtów. W ramach programu rozwoju infrastruktury turystycznej w ostatnich latach zamontowano na Jezioraku ponad 20 niewielkich, pływających pomostów, wyposażonych w punkty odbioru ścieków. Odpady stałe odbiera od żeglarzy statek-śmieciarka, utrzymywany przez związek gmin.

Port i nabrzeże Wisły w Grudziądzu przejdą rewitalizację, dzięki czemu dawne tereny przemysłowe służyć będą rekreacji i turystyce. Wykonane zostaną prace związane z rewitalizacją portu i nabrzeża Wisły. Umowa obejmuje wykonanie robót budowlanych polegających m.in. na przebudowie istniejących umocnień, budowę przystani jachtowej i wioślarskiej z centrum szkoleniowym oraz placem dla samochodów kempingowych, przygotowanie terenów rekreacyjnych i spacerowych. Powstanie też kładka dla pieszych i rowerzystów, która połączy brzegi wejścia do portu.

Ruszyły prace związane z zagospodarowaniem bulwarów nad rzeką Narew w Łomży. W ramach projektu powstaną m.in. ścieżki rowerowe i piesze oraz port rzeczny z mariną.

¹³ <http://www.petla-zulawska.pl> [dostęp: 09.01.2013].

¹⁴ <http://www.polskieszlakiwodne.pl> [dostęp: 14.01.2013].

Bulwary powstaną między dwoma mostami nad rzeką. Będą miejscem nie tylko wypoczynku mieszkańców, ale mają stać się także atrakcją turystyczną Łomży. W pierwszym etapie tej inwestycji powstanie około półkilometrowa ścieżka dla pieszych i rowerów a także port rzeczny. Port rzeczny będzie przystanią wodną, wraz z mariną i hangarem. Marina ma obsługiwać mniejsze jednostki wodne, będzie także możliwość cumowania w niej 2-3 większych statków. Łomżyńskie bulwary mają wejść w skład „Szlaku wodnego króla Stefana Batorego”, który obejmuje Wisłę, Kanał Żerański, Jezioro Zegrzyńskie, Narew, Biebrzę, Kanał Augustowski i Niemen na Białorusi. Port rzeczny nad Narwią będzie znajdował się w połowie tego szlaku.

Wiele inwestycji żeglarskich oddano do użytku w 2011 roku. Były to m.in. mariny w Giżycku, Sopocie, czy port PTTK w Wilkasach¹⁵. Giżycką ekomarinę otwarto w lipcu 2011 roku. Nad Jeziorem Niegocin tworzy ona basen portowy, którego keja mieści 138 jednostek pływających oraz slip. Można tu także zimować łodzie. Żeglarze mają w tym porcie dostęp do energii elektrycznej i wody, a także – co jest nowością na Mazurach – odsysarki nieczystości z jachtów. Jest też budynek, w którym mieszczą się: restauracje, sklep, sanitariaty, kuchnia do obsługi portu i pralnia. Port PTTK Wilkasy – ekologiczna przystań żeglarska – otwarta w czerwcu 2011 r. jest przeznaczona dla 150 jachtów. Razem z portem jachtowym AZS Wilkasy stanowi jeden z największych portów żeglarskich na Mazurach, w którym cumować może około 350 jachtów. Marina w Sopocie została otwarta w lipcu 2011 r. Jest przeznaczona dla 103 jachtów. Powstała przy sopockim molo. Przystań składa się z trzech basenów wydzielonych pływającymi pomostami.

Unia Europejska wesprze modernizację i rozbudowę mariny w Murzynowie koło Płocka. Powstanie hotel na 120 miejsc, z przystanią wodną dla kajaków i żaglówek, salą konferencyjną i restauracją, a także salą sportową oraz hangarem dla sprzętu pływającego.

W Bydgoszczy rozpoczęto budowę nowoczesnej przystani jachtowej z bazą noclegową. Marina zlokalizowana jest na Wyspie Młyńskiej w centrum Bydgoszczy. Zagospodarowanie terenu obejmuje budowę przystani jachtowej z hotelem dla wodniaków, zapleczem gastronomicznym oraz salami: gimnastyczną, *fitness* i odnowy biologicznej. Na terenie przystani znajdują się także kapitanat portu oraz hangar dla łodzi wiosłowych, motorowych i kajaków wraz z szatniami i sanitariatami.

Kilkanaście samorządów z Mazur i Podlasia chce stworzyć projekt rewitalizacji szlaku wodnego, łączącego Wielkie Jeziora Mazurskie z Kanałem Augustowskim. Gdyby projekt został zrealizowany, to żeglarze mogliby popłynąć z Mazur nawet do Niemna na Litwie. Nowy szlak miałby około 100 km długości. Najprawdopodobniej będzie prowadził przez jezioro Tyrkło do Pojezierza Elckiego oraz przez jeziora Selment, Rajgrodzkie do Kanału Augustowskiego, a stamtąd na Niemen. Wymaga to pogłębienia wielu istniejących rzek i kanałów oraz budowy nowych odcinków drogi wodnej i śluz.

¹⁵ <http://www.polskieszlakiwodne.pl> [dostęp: 14.01.2013].

Turystyka kajakowa

Polska ma duże możliwości rozwijania wszystkich omówionych wyżej form turystyki wodnej ze względu na bogatą sieć hydrograficzną. Według Klementowskiego (1995), na terenie naszego kraju jest 15,4 tys. km rzek, ciągów jezior, kanałów i sztucznych zbiorników wodnych nadających się do uprawiania turystyki kajakowej.

Ponadto, w Polsce jest 213 szlaków wodnych przydatnych do uprawiania turystyki kajakowej. Ich łączna długość wynosi 15 393 km. Szlaki te są bardzo zróżnicowane pod względem warunków spławności, długości spływu i walorów krajobrazowych najbliższego otoczenia.

Z informacji Polskiego Związku Kajakowego¹⁶ wynika, że kajakarstwo rekreacyjne staje się coraz bardziej popularne, wzrasta liczba osób posiadających kajaki i systematycznie pływających. Świadczy o tym liczba zaplanowanych w 2012 r. imprez kajakowych – 142 imprezy o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. W Polsce działa 114 klubów i kół kajakowych. Według badań GUS szacuje się, że około 240 tys. gospodarstw domowych w kraju posiada kajak, łódź wiosłową lub ponton (Czerny 2009). Kajaki turystyczne są w różnej cenie; 1-osobowe od 750 zł do 3000 zł, natomiast 2-osobowe od 1400 zł do 4800 zł.

Według Gazety Prawnej (Polska kajakowym eldorado... 2011), w Polsce jeszcze kilka lat temu sprzedawało się 2-3 tys. kajaków w ciągu roku, natomiast w 2011 roku dwukrotnie więcej. W roku 2010 produkcja kajaków wzrosła dwukrotnie. Znaczną część produkcji (niektórych producentów nawet do 90%) eksportuje się do Francji, Niemiec, Danii i Szwecji. Jednak w związku z kryzysem eksport zmalał o około 40% i duża część produkcji trafia na rynek polski. Droższe kajaki kupują głównie organizatorzy spływów kajakowych, natomiast tańsze odbiorcy indywidualni.

Trudno jest określić liczbę korzystających z wędrowek kajakowych. Jednak z powyższych danych można oszacować, że jest to około 250 tys. osób rocznie. Warto jednak mieć na uwadze, że jest to aktywność wymagająca odpowiedniej kondycji fizycznej, bo znaczna część szlaków kajakowych w Polsce należy do średnio trudnych i trudnych.

Rozwój turystyki kajakowej

Inwestycje w turystyce kajakowej są skojarzone z inwestycjami w turystyce żeglarskiej. Kajakarze mogą korzystać z przystani wodnych i innych elementów infrastruktury żeglarskiej. Dużą rolę w aktywizacji tej formy turystyki odgrywają samorządy lokalne. To działania samorządów doprowadziły do unowocześnienia pól biwakowych na szlaku Brdy, otwarcia odcinka szlaku Warty i mają doprowadzić do uruchomienia szlaku kajakowego rzeki Dajny,

¹⁶ <http://www.pzkaj.pl> [dostęp: styczeń 2013].

Amatorzy spływów kajakowych Brdą mogą zatrzymać się w nowych marinach. W powiecie tucholskim unowocześniono pola biwakowe w Woziwodzie, Rudzkim Moście i Świeciu. Powstało całkowicie nowe zaplecze tych pól. Kajakarze płynący tą rzeką mogą skorzystać z czystych toalet z prysznicami, ław i stołów, miejsc na ogniska oraz specjalnych uchwytów do kajaków¹⁷.

W 2009 r. otwarto nowy szlak kajakowy na odcinku Warty od Działoszyna do Konopnicy. Na tym 58-kilometrowym odcinku jest 38 miejsc do wodowania kajaków i 36 obiektów noclegowych.

Cenną inicjatywą pięciu mazurskich samorządów jest projekt zagospodarowania i wypromowania szlaku kajakowego rzeki Dajny, który odciąży obleganą przez turystów Krutynię. Dajna jest atrakcyjną rzeką płynącą przez Pojezierze Mrągowskie. W zamierzeniach jest udrożnienie koryta rzeki i wykonanie potrzebnych inwestycji wodnych. Miejscowe samorządy postanowiły przystosować ją do potrzeb turystyki rodzinnej i rekreacji.

Podsumowanie

W niniejszym artykule dokonano próby diagnozy stanu zasobów i inwestycji turystyki wodnej w Polsce odnoszącej się do podstawowych form tej turystyki, a mianowicie: żeglugowej, żeglarskiej i kajakowej. W przypadku turystyki żeglugowej diagnoza ta dotyczyła turystyki śródlądowej, turystyki przybrzeżnej i tramwajów wodnych.

Według GUS, sieć śródlądowych dróg wodnych w Polsce – jeśli chodzi o ich długość – od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie. Obecnie Polska dysponuje drogami wodnymi o długości 3659 km. Są to uregulowane żeglowne rzeki, skanalizowane odcinki rzek, kanały i żeglowne jeziora. W Polsce długość dróg o znaczeniu międzynarodowym (klasy IV i V) wynosi 215 km, co stanowi tylko 5,9% długości dróg wodnych. Na drogach wodnych w 2011 r. pływało 97 statków pasażerskich, które dysponowały 8282 miejscami pasażerskimi. Statkami przewieziono 998 tys. pasażerów.

Infrastruktura żeglarska to przede wszystkim mariny, porty jachtowe i przystanie żeglarskie. Obecnie w Polsce jest 171 marin żeglarskich i portów jachtowych, w tym 54 na Pojezierzu Mazurskim i 19 nad Bałtykiem oraz 1236 przystani jachtowych. Większość jachtów w Polsce to jachty żaglowe i motorowe przeznaczone głównie do żeglugi po wodach śródlądowych. Szacuje się, że Polsce stacjonuje około 60 tys. jachtów, w tym około 10 tys. na Pojezierzu Mazurskim.

Polska ze względu na bogatą sieć hydrograficzną ma duże możliwości rozwijania szczególnie turystyki kajakowej. W Polsce jest 213 szlaków wodnych przydatnych do uprawiania turystyki kajakowej. Ich łączna długość wynosi 15 393 km. Szlaki te są bardzo zróżnico-

¹⁷ <http://www.polskieszlakiwodne.pl> [dostęp: 14.01.2013].

wane pod względem warunków spławności, długości spływu i walorów krajobrazowych najbliższego otoczenia. Trudno jest określić liczbę korzystających z wędrówek kajakowych. Szacuje się, że jest to około 250 tys. osób rocznie.

Na rynku turystyki wodnej dużo dokonuje się w dziedzinie inwestycyjnej. Budowane i modernizowane są porty, mariny i przystanie wodne, budowane są statki wycieczkowe i jachty, a także wytyczane i zagospodarowywane nowe szlaki. Szczególnie jest to widoczne w rejonie Szczecina (Zachodniopomorski Szlak Żeglarski) i Gdańska (Pętla Żuławska) oraz na Pojezierzu Mazurskim.

Bibliografia

- Błacha R. i Klementowski K. (2002), *Stan i uwarunkowania rozwoju turystyki żeglarskiej w Polsce*, „Problemy Turystyki”, nr 1/2.
- Czerny M. (2009), *Inwestycje w turystyce wodnej*, <http://www.polskieszlakiwodne.pl>
- Klementowski K. (1995), *Możliwości uprawiania turystyki kajakowej w Polsce*, „Problemy Turystyki”, nr 1/2.
- Nietubski S. (2011), *Raport dot. Przemysłu Jachtowego w Polsce – 2010*, Polska Izba Przemysłu Jachtowego i Sportów Wodnych – POLBOAT, Warszawa.
- Marketingowa strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020* (2011), POT, Warszawa.
- Polska kajakowym eldorado. Rynek wystrzelił kilka lat temu i ciągle rośnie* (2011), „Gazeta Prawna” 27.06.2011.
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze dorzecza rzeki Odry oraz jeziora Dąbie i jeziora Miedwie* (2012), praca zbiorowa, Instytut Turystyki Sp. z o.o., Warszawa.
- Program rozwoju infrastruktury transportu wodnego śródlądowego w Polsce* (2011), ECORYS Polska Spółka z o.o., Rotterdam, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 sierpnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpiecznego uprawiania żeglugi przez statki morskie (Dz.U. z 2005 r. Nr 174, poz. 1452 z późn. zm.).
- Rocznik statystyczny gospodarki morskiej 2011 r.* (2011), GUS, Warszawa.

Strony internetowe

- <http://www.zegluga.pl>
- <http://www.zeglugaaugustowska.pl>
- <http://www.komunikacja.trojmiasto.pl/tramwajwodny.php>
- <http://www.zkgmgdynia.pl>
- <http://www.tramwajwodny.com.pl>
- <http://www.zeglugamazurska.com.pl>
- <http://www.nowasol.pl>
- <http://www.polskieszlakiwodne.pl>
- <http://www.naklo.pl>

<http://www.wloclawek.pl>

<http://www.zegluj.pl>

<http://www.zegluj.pl>

<http://www.pzkaj.pl>

<http://www.petla-zulawska.pl>

Diagnosis of resources and investment in water tourism in Poland

Summary

The purpose of this article is the evaluation of resources and investments of water tourism in Poland relating to the basic forms of tourism, namely: shipping, sailing and canoeing. These forms were evaluated on the supply basis. In the case of shipping water tourism the diagnosis applies to the inland tourism, coastal tourism and water buses. Water tourism market makes a lot of investment in the field. New harbors are built, the marinas and havens are modernized, the cruise ships and yachts are built, and new trails are set and developed. This is particularly evident in the area of Szczecin (West Pomeranian Sailing Trail) and Gdansk (Żuławska loop), and the Masurian Lake District.

Key words: tourism shipping, sailing, hiking canoeing.